

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑΚΟΥ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 2017

Α.Π.: οίκ. 27/2017

Πληρ.: Ζ. Κραβαριώτη
Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 27 &
Δραγατσανίου 2,
10183 Αθήνα
Τηλ.: 2131364986
Ηλ. Δ/ση: egr.ithageneia@ypes.gr

Προς:
Τους Προϊσταμένους των Δ/σεων
Αστικής Κατάστασης και
Κοινωνικών Υποθέσεων καθώς και
τον Προϊστάμενο της Δ/σης Αλλοδαπών
και Μετανάστευσης
Κεντρικής Μακεδονίας,
υπό την ιδιότητά τους ως Προέδρους
των Επιτροπών Πολιτογράφησης

Εγκύκλιος αρ.: **39**

*(με την παράκληση να μεριμνήσουν
για την κοινοποίηση της παρούσας στα
μέλη – τακτικά και αναπληρωματικά – της
Επιτροπής Πολιτογράφησης)*

(αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)

ΘΕΜΑ: Οδηγίες σχετικά με τη διενέργεια των συνεντεύξεων.

Με την παρούσα θα θέλαμε να σας επισημάνουμε μερικά ζητήματα τα οποία παρατηρήθηκαν από την μέχρι τώρα εξέταση των φακέλων πολιτογράφησης, αποσκοπώντας στη βελτιστοποίηση της διαδικασίας, την όσο το δυνατόν ομογενοποίηση των συνεντεύξεων, καθώς και την επίλυση κάποιων ζητημάτων ήσσονος σημασίας, πάντως όχι ασήμαντων, τόσο για τον αιτούντα όσο και για τον τρόπο λειτουργίας της ελληνικής διοίκησης.

Α. Παρατηρήθηκε εξαιρετικά μεγάλη ανισομέρεια στον αριθμό των ερωτήσεων στο Γ' πεδίο. Ειδικότερα, το εύρος τους κυμάνθηκε μεταξύ τριών (3) (παρατηρήθηκε μάλιστα δυο φορές) και ογδόντα οκτώ (88) ερωτήσεων. Η διακριτική ευχέρεια των επιτροπών δεν είναι απεριορίστη. Ως εκ τούτου, οι δύο αυτές αποτυπώσεις, εκφεύγουν των ορίων της διακριτικής τους ευχέρειας, και της νομοθεσίας όπως αναλυτικά εξειδικεύεται στις σχετικές εγκυκλίους. Θεωρούμε, χωρίς να αναιρείται η διακριτική ευχέρεια των επιτροπών και ειδικότερα η κάθε φορά εκτίμηση του προσώπου που εξετάζεται, ότι το τρίτο πεδίο δεν μπορεί να περιέχει επ' ουδενί λιγότερες των 14 ερωτήσεων οι οποίες να καλύπτουν τις προϋποθέσεις που θέτει ο νομοθέτης. Αντίστοιχα η υποβολή περισσότερων των 25 ερωτήσεων θα πρέπει να δικαιολογείται από ειδικές περιστάσεις που αφορούν στο πρόσωπο του αιτούντα¹. Οι παραπάνω επισημάνεις δεν σχετίζονται με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αιτών δεν μπορεί να επικοινωνήσει στην ελληνική γλώσσα, οπότε η επιτροπή αρκείται σε λίγες ερωτήσεις ώστε να επιβεβαιωθεί η αδυναμία κατανόησης, ή με τις περιπτώσεις

¹ Αναφορές στο αρσενικό γένος, θεωρούνται ότι περιλαμβάνουν και το θηλυκό γένος

όπου λόγω φοίτησης παρέλκει η αναλυτική συνέντευξη (βλ. Έγγραφο μας με α.π. οίκ. 10/2017).

Β. Σε πολλές επιτροπές δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα από όσο «αναλογεί» και προβλέπεται με βάση τις κείμενες διατάξεις στο Β΄ πεδίο. Στο σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων, είτε πρόκειται για επιτροπές που ακολουθούν το «μοντέλο» των λιγότερων ερωτήσεων, είτε για αυτές που ακολουθούν αυτό των περισσότερων, παρατηρείται ότι οι ερωτήσεις στο Β΄ πεδίο, είναι υπερδιπλάσιες του Γ΄ πεδίου. Τούτο αντιβαίνει το πνεύμα του νομοθέτη, καθόσον συνήθως οι ερωτήσεις σχετίζονται με το τμήμα εκείνο της κοινωνικής ζωής που αναφέρεται ως «εξοικείωση με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό» (βλ. και Εγκύκλιος 13/2010).

Παραεμπιπτόντως, σημειώνουμε ότι ενώ είναι πλήρως κατανοητό το ότι σε μερικές περιπτώσεις, υποβάλλονται ερωτήσεις του Β΄ πεδίου κατά τη διάρκεια εξέτασης του Γ΄ και αντίστροφα, αυτό θα πρέπει είτε να αποτυπώνεται με κάποια σημείωση είτε οι ερωτήσεις αυτές να μεταφέρονται στο αντιστοιχούν πεδίο.

Γ. Παρά το γεγονός ότι με βάση την εμπειρία των επιτροπών κάποιες ερωτήσεις έχουν κριθεί, και ορθώς, ως σημαντικές και άκρως ενδεικτικές για την ένταξη των αιτούντων, τούτο δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει κάποια εναλλαγή, σε τμήμα των ερωτήσεων. Για παράδειγμα, ενώ ερωτήσεις όπως «πότε έγινε η Ελληνική Επανάσταση/πότε έγινε ανεξάρτητο κράτος η Ελλάδα», «ποιος είναι ο πρωθυπουργός», «ποιος είναι ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης», είναι αναμφισβήτητα ορθές και ενδεχομένως η κάθε επιτροπή κρίνει ότι είναι αναγκαίο αυτές να ερωτώνται σταθερά, αυτό δεν σημαίνει ότι και οι υπόλοιπες ερωτήσεις, ειδικά στο Γ΄ πεδίο, θα πρέπει να είναι ίδιες κάθε φορά.

Δ. Παρατηρήθηκε ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι ερωτήσεις των επιτροπών δεν στοχεύουν στην ουσιαστική γνώση του αιτούντος. Ειδικότερα, ενώ αριθμοί και ημερομηνίες με ιδιαίτερη σημασία, ακόμη και συμβολική, είναι αποδεκτό και θεμιτό να ερωτώνται (π.χ. [ερωτήσεις με απάντηση] «300 βουλευτές», «28 Οκτωβρίου 1940»), άλλες δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη σημασία (ιστορική, συμβολική, αξιακή). Για παράδειγμα, δεν είναι ουδόλως σημαντική ως κριτήριο πολιτικής ένταξης η ερώτηση «πόσα άρθρα έχει το Σύνταγμα» (αντίθετα με την αμερικανική περίπτωση όπου ο αριθμός των τροπολογιών έχει σημαντικό πολιτειακό και αξιακό συμβολισμό) ή ακόμη και το πόσα κόμματα υπάρχουν στην ελληνική βουλή (σε αντίθεση με το ποια είναι αυτά).

Ε. Είναι σημαντικό η επιτροπή να ερωτά τον αιτούντα εξ αρχής περί των γραμματικών του γνώσεων, ιδίως το χρόνο φοίτησης του σε τυπική εκπαίδευση. Τούτο σχετίζεται αφενός με την ενδεχόμενη προσαρμογή του γλωσσικού ύφους των ερωτήσεων, αφετέρου της διάγνωσης των περιπτώσεων αναλφάβητων ή λειτουργικά αναλφάβητων. Σημειώνουμε ότι η παρούσα ελληνική νομοθεσία δεν επιτρέπει για αυτές τις περιπτώσεις διαφορετική διαβάθμιση «δυσκολίας» στις ερωτήσεις κατά τη συνέντευξη, αλλά θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν το γνωστικό επίπεδο του αιτούντα, ώστε ο τρόπος διατύπωσης της ερώτησης να μη λειτουργεί ως εμπόδιο στην απάντηση.

ΣΤ. Οι επιτροπές είναι καταρχήν ελεύθερες να ρωτούν ζητήματα πολιτικής ένταξης, αρκεί να καθίσταται εξ αρχής σαφές από την επιτροπή, ότι οι αντίστοιχες επιλογές του αλλοδαπού δεν αποτιμώνται ως θετικές ή αρνητικές ως προς το περιεχόμενό τους. Οι συχνότερες ερωτήσεις, οι οποίες μπορεί να εκληφθούν ως περιέχουσες θετική/αρνητική αξιολόγηση είναι οι εξής: α. «είστε βαπτισμένος;/τα παιδιά σας τα έχετε βαπτίσει;» β. «τι θρήσκευμα έχετε;» γ. «τι γλώσσα μιλάτε στο σπίτι;/τι γλώσσα μιλάτε με τα παιδιά σας;» δ. «επισκέπτεστε και πόσο συχνά τη χώρα σας;». Επειδή θεωρούμε ότι καμία επιτροπή δεν προβαίνει σε αυτές τις ερωτήσεις με σκοπό την αρνητική αξιολόγηση του αιτούντος, δεν προβαίνουμε σε σχετικές επισημάνσεις αναφορικά με τη μη σχέση τους με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης που θέτει ο νόμος.

Οι επιτροπές είναι καταρχήν ελεύθερες να ερωτούν και ζητήματα που άπτονται της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής του αιτούντος ή ακόμη και των προσωπικών του

δεδομένων ευαίσθητου χαρακτήρα. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα, ερωτήσεις τέτοιου χαρακτήρα καθίστανται απαραίτητες προκειμένου να σχηματίσει γνώμη η επιτροπή. Για παράδειγμα, η πιθανή πολιτική ή κομματική ένταξη του αιτούντος και η αιτιολόγησή της ή το γεγονός αυτός να είναι θετικά διακείμενος προς κάποιο πολιτικό κόμμα, καθώς και η κριτική πολιτικών, κομμάτων κλπ, δεν μπορεί παρά να κριθεί θετικά, καθώς αναδεικνύει τη δυνατότητα του αιτούντος να συμμετέχει στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Το ίδιο ισχύει και για ερωτήσεις όπως η αποσαφήνιση των λόγων που ενδεχομένως τα τέκνα του αιτούντος, ιδίως τα θήλαα, δεν παρακολουθούν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Είναι όμως καταρχήν δύσκολο να κατανοηθεί σε τι εξυπηρετούν ερωτήσεις όπως οι τέσσερις που παραθέσαμε, ειδικά δε οι δύο πρώτες. Σε κάθε περίπτωση, ερωτήσεις προσωπικού χαρακτήρα ή πεποιθήσεων που δεν σχετίζονται με τις προϋποθέσεις του νόμου, όταν θεωρηθεί απαραίτητο να γίνουν, θα πρέπει –όπως προαναφέραμε- να συνοδεύονται από ρητή αναφορά της επιτροπής προς τον αιτούντα ότι δεν επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την αξιολόγησή του (βλ. σχετικά και Εγκύκλιος 13, τμήμα ΙΙ). Διευκρινιστικά, παραθέτουμε τους σχετικούς ορισμούς, με βάση το άρθρο 2 του ν. 2472/97: «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) “Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. β) “Ευαίσθητα δεδομένα”, τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση, στα πολιτικά φρονήματα, στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, στη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές δίωξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων».

Ζ. Η σχέση συγγενικού δεσμού με έλληνα πολίτη, όπως περιγράφεται στο νόμο και στην Εγκύκλιο 13 («συγγενικός και εξ αγχιστείας δεσμός με έλληνα πολίτη», 2.2.4), δεν περιλαμβάνει σε καμία περίπτωση τη σχέση «κουμπαριάς», αναδόχου κλπ.

Η. Σε πολλές περιπτώσεις οι επιτροπές χρησιμοποιούν στην εισήγησή τους όρους «καταγωγή» και «ομοεθνής», αντί των ορθών ιθαγένεια ή υπηκοότητα. Θα παρακαλούσαμε εφεξής να χρησιμοποιούνται οι ορθοί όροι.

Θ. Τέλος, σημειώνουμε ότι οι επιτροπές οφείλουν να απευθύνονται στους αιτούντες στον πληθυντικό κατά την συνέντευξη, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο απευθύνεται ο αιτών στην επιτροπή (χωρίς αυτό να αναιρεί το δικαίωμά τους να του ζητούν να απευθύνεται και αυτός στον πληθυντικό).

Με εκτίμηση,

Ο Ειδικός Γραμματέας

Λάμπρος Μπαλτσιώτης

Κοινοποίηση:

- Πρόεδροι των Επιτροπών Πολιτογράφησης του Υπουργείου Εσωτερικών

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας